
ФОНЕТИКА ЛЕКСИКОЛОГІЯ ДІАЛЕКТОЛОГІЯ ЛЕКСИКОГРАФІЯ

УДК 811.161.2'282

DOI: <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2023.30.283828>

Т. В. Громко,

д-р філол. наук, доц.,

*Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка,
доцент кафедри української філології та журналістики*

МЕТОДОЛОГІЯ ЛІНГВОГРАФІЇ МОВНОЇ СИСТЕМИ ГОВІРКИ: СИНТЕЗ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОСТІ ТА МІЖПАРАДИГМАЛЬНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню реалізації важливих властивостей міждисциплінарності та міжпарадигмальності в методології лінгвографування мовної системи окремого ідіому. Визначено методологічне підґрунтя досліджуваного лінгварію як інтегративну парадигму говірки, а дескрибування кваліфікується виявом міждисциплінарності та поліфункціональності у багатогранному науковому аналізі говіркового дискурсу. Позиціонуючи теоретичне обґрунтування, методологічне й технологічне увиразнення аналізу, доводиться, що лінгвографія мовної системи говірки є поєднанням наукової міждисциплінарності та лінгвістичної міжпарадигмальності. Методологія дескрипції говірки як фрагмент ідіомологічного дослідження має відмінний від діалектологічних досліджень лінгвосистемний підхід із визначенням основних методів теоретичного та експериментального мовознавства, його концептуальних технологій тощо. Об'єктом дослідження є лінгварій, тобто мовна система окремої говірки (ідіому). Предметом дослідження є методологія лінгвістичного опису мовлення в плані реалізації міждисциплінарності та поліфункціональності у вербалізації реалій-репрезентантів ідіомного дискурсу. Фактичним матеріалом дослідження є результати методологічного аналізу говірки як мовної системи, у якому мовний контекст моделюється на основі ідей поліпарадигмальності, поліаплікативності, що є інтеграцією комунікативного, соціального, семантичного, суб'єктивного, мотиваційного, виробничого та інших контекстів. Методологічною концепцією ідіомологічного дослідження є мовно-системний підхід – лінгвографічний, який визначено нами, виходячи з пріоритетних ідей нової галузі наукового знання, а за лінгвістичним тлу-

маченням – говірки як мовної системи, зокрема її теоретичної сфери. Об'єктом лінгвістичної методології як опису ідіому є лінгвістика ідіоми, а тому реалізація дослідницького завдання відображає макропроцес формування нової мовної парадигми. Методологія опису моноідиомного лінгварію пропонує широкий міждисциплінарний підхід до лінгвістичних засобів утілення феномену говірки та багатоаспектну характеристику елементів системи – ідіомам. Методологічно обґрунтована мовна повнота ідіому є високим рівнем доказовості лінгвістичного дослідження. Перспективу лінгвістичного опису системи ідіом вбачаємо в інтеграції дослідницьких методів, технік, процесів і процедур у міждисциплінарній площині.

Ключові слова: ідіом, говірка, лінгварій, методологія, методи, міждисциплінарність, міжпарадигмальність, мовна система, лінгвографія.

T. V. Hromko,
ScD, Associate Professor,
Volodymyr Vynnychenko
Central Ukrainian State Pedagogical University,
Ukrainian Philology and Journalistics Department Associate Professor

METHODOLOGY OF THE LINGUOGRAPHY OF THE IDIOM LANGUAGE SYSTEM: SYNTHESIS OF INTERDISCIPLINARITY AND INTERPARADIGMATILITY

The article is devoted to the study of the implementation of important properties of interdisciplinarity and interparadigmality in the methodology of linguography of the language system of a separate idiom. The methodological basis of the researched lingual as an integrative paradigm of the idiom is determined, and the description is qualified by the manifestation of interdisciplinary and multifunctionality in the multifaceted scientific analysis of the idiom discourse. Positioning the theoretical justification, methodological and technological expression of the analysis, it is proved that the linguography of the idiom system is a combination of scientific interdisciplinarity and linguistic interparadigmality

The purpose of our research is an attempt to determine interdisciplinarity and interparadigmality in the methodology of linguography of the idiom system. The methodology of lingual description as a fragment of idiomological research has a linguistic system approach, different from dialectological studies, with the definition of the main methods of theoretical and experimental linguography, conceptual technologies of linguography, etc.

The object of research is linguarium, that is, the language system of a separate speech (idiom). **The subject of the study** is the methodology of the linguistic description of speech in the plan of realizing interdisciplinarity and polyfunctionality in the verbalization of realities-representatives of the idiom discourse.

The actual material of the research is the results of the methodological analysis of the lingual as a language system, in which the linguistic context is modeled on the basis of the ideas of polyparadigmality, polyapplicability, which is the integration of communicative, social, semantic, subjective, motivational, production and other contexts. The methodological concept of idiomological research is the language-systemic approach – the linguographic one, which is defined by us, based on the priority ideas of the new field of scientific knowledge, and in the lens of linguistic interpretation is the idiom as a phenomenon, in particular, its theoretical sphere. The object of linguistic methodology as an idiom description is the lingual of the idiom, and therefore the implementation of the research task reflects the macro process of the formation of a new linguistic paradigm. The methodology of description of monoidiomic lingual offers a wide interdisciplinary approach to the linguistic means of embodying the phenomenon of lingual and a multifaceted characterization of the elements of the idiom system. Methodologically justified linguistic completeness of an idiom represents a high level of proof of linguistic research. We see the **perspective of the linguistic description of the idiom system** in the integration of research methods, techniques, processes and procedures in an interdisciplinary plane.

Key words: idiom, subdialect, lingual, methodology, methods, interdisciplinarity, interparadigmality, language system, linguography.

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Визначення та характеристика міждисциплінарності та поліпарадигмальності належать до найбільш актуальних наукових проблем, оскільки ці феномени стосуються не лише окремих галузей, а й науки загалом. Сучасний технологічний прогрес надає різним предметним галузям загальний інструментарій для вивчення об'єктів дослідження – як відомих, так і тих, що досі не ставали об'єктом наукового осмислення, у тому числі й мовознавчих. Дослідження окремих мовних систем, зокрема й ідіому (говірки), передбачає, з одного боку, міждисциплінарні лінгвістичні засади, а з іншого – міжпарадигмальні, що сумарно синтезуються в методології їх лінгвального опису.

Методологія завжди гарантує прогрес у науковому пізнанні. У наш час методологія будь-якої наукової галузі є своєрідним кейсом системи міждисциплінарних і поліпарадигмальних підходів. Особливо це є показовим для вирішення різноманітних завдань у системі сучасних гуманітарних знань. Сучасна лінгвістична парадигма складає систему методологічних принципів і методичних прийомів наукових досліджень, орієнтованих на основний метод сучасної науки, – конструювання моделей мовної організації й мовленнєвої діяльності.

Аналіз досліджень із проблеми. Міждисциплінарний контекст та науково-філософська міжпарадигмальність завжди залишалися важливими чинниками у процесі визначення предмета лінгвістики (мови) на всіх етапах її розвитку мови: від логіко-філософського (Б. Рассела, Р. Карнапа, Л. Вітгенштейна) до психологічного (В. Вунта, І. О. Бодуена де Куртене, О. О. Потебні). Реакцію на широту мовознавчої проблематики, визначену Ф. де Соссюром, можна кваліфікувати спробою вийти за

межі міждисциплінарності. А відтак і вихід за межі структуралістської парадигми та формування антропоцентричного підходу до вивчення мови свого часу формували т. зв. «міждисциплінарні лінгвістики» – соціолінгвістику (А. Мейє, Е. Бенвеніст), психолінгвістику (Л. В. Щерба, Л. С. Виготський, Ч. Осгуд), етнолінгвістику (Ф. Боас, Е. Сепір, Б. Ли Уорф), когнітивну лінгвістику (Н. Хомський, Ч. Філлмор) тощо. Проблема міждисциплінарності в мовознавчих дослідженнях частково постає в методологічних розвідках видатного українського мовознавця професора В. А. Глуценка [1; 2].

Метою нашого дослідження є спроба визначення міждисциплінарності та міжпарадигмальності в методології лінгвографування мовної системи говірки. Методологія дескрипції лінгварію як фрагменту ідіомологічного дослідження має мовносистемний підхід, відмінний від діалектологічних студій. При цьому визначаються основні методи теоретичної та експериментальної лінгвографії, концептуальні технології лінгвографування тощо.

Об'єктом дослідження є лінгварій, тобто мовна система окремої говірки (ідіом).

Предмет дослідження – методологія лінгвографічного опису говірки в плані реалізації міждисциплінарності та поліфункціональності у вербалізації реалій-репрезентантів говіркового дискурсу.

Теоретична цінність розвідки полягає в тому, що дослідження синтезу міждисциплінарності та міжпарадигмальності в методології описування моноговіркового лінгвопростору розкриває нові аспекти його лінгварію. Вивчення проблеми міждисциплінарності тісно пов'язане з питанням поліпарадигмальності – синтезу, або інтегративності, різних дослідницьких парадигм.

Наукова новизна дослідження полягає в репрезентації лінгвографії міждисциплінарною галуззю мовознавства, яка має теоретичне обґрунтування, методологію та технології екстраполяції. Лінгварій ідіому як її об'єкт слугує практиці створення словників, мовних довідників, інших електронних баз, що своєю повнотою спроможний забезпечувати високий рівень доказовості лінгвістичного дослідження. Методологія лінгвографічного опису говірки трактується інтеграцією методів, методик, прийомів і процедур дослідження в міждисциплінарній площині.

Виклад основного матеріалу. Міждисциплінарність як метафілософська категорія вказує на відкритість кордонів, взаємопроникність елементів, розширення поля досліджень і відносну невизначеність об'єкта науки. Розвиток широкого спектру інформаційних технологій, що розширює сферу практичної діяльності лінгвістів, розгалужує трансфер лінгвістичних та екстралінгвістичних методів, а також надає можливості науковій візуалізації, сприяє поступу досліджень до науково інтеграційної площини картини світу.

Міждисциплінарність у широкому сенсі дає підстави для множинних інтерпретацій отриманих даних, інтерполяції певних міжсистемних взаємодій, що можуть бути окреслені в різних галузях наукового знання – історії, етнографії тощо. Актуалізований нами, міждисциплінарний характер сучасних філологічних досліджень представлений у незначній кількості праць вітчизняних мовознавців [4; 15; 16].

Проблема міждисциплінарності тісно пов'язана з питанням поліпарадигмальності – синтезу, або інтегративності, різних дослідницьких парадигм у певній предметній галузі [18]. Як «модель постановки проблеми та їх вирішення» [21, с. 11] поліпарадигмальність властива й усій сучасній лінгвістиці, й окремому дослідженню зокрема. Звідси випливає: міждисциплінарність ставить проблему зовнішніх кордонів мовознавства, а поліпарадигмальність – внутрішніх. Теоретико-методологічні засади, прикладні бази не лише суміжних, а й неспоріднених наук знаходяться в певній структурній організації та взаємозв'язку [23, с. 105].

Важливим атрибутом будь-якої лінгвістичної підгалузі є її метамовна система, що ґрунтується на поліпарадигмальному підході, який передбачає реалізацію концептуальних положень парадигм інших наук. Так, цілі дослідження мовної системи трансформуються низкою суперечностей, зумовлених також зміною лінгвістичної парадигми, нерозробленістю теоретичних та технологічних засад з урахуванням поліпарадигмальних і міжпарадигмальних підходів.

Методологія практично відноситься до наукової діяльності як одного з різноманітних видів діяльності людини [8, с. 56]. У методології науки виділяється два типи: *дескриптивна* (описова) методологія – про структуру наукового знання, закономірності наукового пізнання, а також *прескриптивна* (нормативна) – прямо спрямована на регуляцію мовної діяльності і така, що є рекомендацією та правилами здійснення наукової діяльності. Удокладнена нами методологія дескрипції лінгварію говірки [7] являє собою окремий мовноописовий аспект методології і спирається на положення сучасної лінгвометодології, а також теорії та практики опису мовних систем.

Методологічним концептом ідіомологічного [5, с. 20] (говіркознавчого) дослідження є мовносистемний підхід – лінгвографічний, що визначається нами на пріоритетних ідеях нової галузі наукового знання і в об'єктиві лінгвістичної інтерпретації знаходиться ідіом як феномен, зокрема теоретична його сфера. Об'єктом лінгвографічної методології як ідіомоопису є лінгварій говірки, тобто її мовна система.

Основний метод *теоретичної* лінгвографії – конструювання моделей мовної організації лінгварію говірки та мовленнєвої діяльності говірконосіїв. Основний метод *експериментальної* лінгвографії й основна ідея, з якої розвинулася ідіомологія, полягає в тому, щоб, експериментуючи з лінгвістичним матеріалом, який розглядається як своєрідна проєкція ідіому, одержати певне синтетичне уявлення про колектив мовців, який розглядається через призму його мовно-мовленнєвої здатності.

На цій основі складається фундаментальна антиномія ідіомології як самостійної науки: *цілісність* об'єкта науки (лінгварію говірки) і *фрагментарність* лінгвістичних свідчень про об'єкт, які вдається одержати в ході експериментальних досліджень окремого лінгварію. В основі такого підходу закладене методичне піддавання науковому абстрагуванню й ізоляції мовних даних і залучення до експериментальних студій нових фрагментів реальності. Послідовне застосування методів дослідження дозволить добитися прогресу як в окремій мовній системі, так і в певному фрагменті системи мови.

Лінгварій говірки як мовна система, у якій на засадах ідей поліпарадигмальності, поліпідхідності моделюється лінгвістичний контекст, що становить інтеграцію комунікативного, соціального, смислового, суб'єктивного, мотиваційного, виробничого та інших контекстів. Окрім визначення теоретико-методологічних засад дослідження лінгвографії (в ідіомології), розроблено її концепцію, що ґрунтується на загальнолінгвістичній парадигмі (вивчення системи мови [3]) як поліпарадигмальній та поліпідхідній цілісності. Останні належать до домінуючих тенденцій аналізу мовної системи загалом. Реалізація дослідницького завдання опису лінгварію відбиває макропроцес становлення нової лінгвістичної парадигми. Його складність і суперечливість полягає в тому, що в сучасному лінгвістичному просторі існує широке різномаття мовознавчих парадигм [4, с. 11], концепцій [9], технологій, які у складі лінгвістичної системології та методології [2] трактуються як поліпарадигмальні або міжпарадигмальні.

Методологічним підґрунтям досліджуваного феномену лінгварію є інтегративна парадигма говірки, що синтезує ідеї поліпарадигмальності як певної цілісності. Відзначаємо перспективність поліпідхідності, на підставі ідей якої моделюється предметний зміст мовленнєвої діяльності говірконосців. Студії на прикладі певного ідіому (говірки) порушують проблеми та розробляють питання системного дослідження міждисциплінарної інтегративної специфіки літературного та діалектного узусів.

Якщо в мовознавстві на сьогодні накопичений багатий досвід опису різних сфер життя людини, то говірковий дискурс, на перший погляд, буттєво обмежений, подає світоглядний мовний склад, що втілений в лінгварії, а відтак і зі сформованою своєю понятійною парадигмою [5, с. 23]. Синтез міждисциплінарності та міжпарадигмальності в методології дескрибування моноговіркового лінгвопростору розкриває нові аспекти його лінгварію, досі обмежені диференціюванням мовних одиниць та мовних явищ в діалектологічній науці. Узуальна та функціональна специфіка, для прикладу, виробляє новий науковий профіль примітивного, пристосувального та звичаєвого науково-технічного сприйняття світу говірконосцями. Міжпарадигмальність виявляється й у функціонально-стилістичному вимірі мовних засобів, що представлені в говірковому лінгварії, й у соціолінгвістичній ідентифікації мовних маркерів, які виявляються в галузі семантичних зв'язків та функціональних рис виражальних ресурсів говірки.

Методологія дескрипції моноговіркового лінгварію пропонує широкий міждисциплінарний підхід до мовних засобів утілення феномену лінгварію та багатоаспектну характеристику елементів системи говірки. Показовим є етап опитування, збирання та документування говіркових даних як підготовка до проведення інтегративного дослідження мовних і мовленнєвих явищ лінгварію. У ньому поєднується раціоналістичний аналіз та ірраціонально-синтетичні (асоціативні, логічно-чуттєві) процедури. Спроба аналізу мовної особистості говірконосця в експериментальній роботі, проведеної І. Л. Демчик, показує актуальний сьогодні його (аналізу) «міждисциплінарний статус» [8, с. 625].

Концептуальною основою розробленої технології лінгвографування в методології дескрипції є поліпідхідна цілісність, що синтезується в лінгвістичних пара-

дигмах опису лексики і граматики, а в «загальній науковій парадигмі дослідження об'єкта у його взаємодії з середовищем» [17, с. 88] – функціоналізм як метод сучасної лінгвістики. Ідеографічне дескрибування лінгварію говірки є проявом міждисциплінарності та поліфункціональності у вербалізації реалій-репрезентантів говіркового дискурсу. У цьому сенсі ідіомологічна підгалузь лінгвістики розширяє не лише можливості опису словникового складу говірки як мовної системи, а й сучасні виміри понятійної та семантичної парадигми мови. Так, в ідеографічному словнику говірки [5] та в Тезаурусі [6] для дефініціювання понять говіркового дискурсу використані надбання природничих і точних наук, техніки як результату використання науково-технічного розвитку, а також ритуальні, релігійні і звичаєві як репрезентанти ірраціонального мислення. Відтак формалізація отриманих результатів здійснюється в межах категорійного апарату логіки та філософії як базисних для лінгвістичної науки.

Крім того, вивчення говірки не відсторонюється від сучасних лінгвістичних тенденцій зростання інтересу до побутової інтерпретації мовної дійсності, тобто перцептуальної («наївної») діалектології як додаткового її вектору, а також актуалізацію для наукового знання міждисциплінарного підходу, що використовує методи когнітології, соціології та психолінгвістики: експерименти, анкетування, інші методи вивчення уявлень говірконосіїв щодо дистрибуції мовних варіацій в своєму мовному співтоваристві (див. наприклад [18]). У дослідженні говірки як цілісного лінгвокомунікативного утворення виявляються доміанти традиційної сільської культури мовного спілкування в міждисциплінарному аспекті [7, с. 82].

Сучасний погляд на природу речей, на особливості явищ мови, мовлення, комунікативних практик міжкультурних взаємодій, передбачає здійснення інтегративного підходу до аналізу відповідних об'єктів. Так, системно-причинний підхід у складі аналітико-синтезуючих процедур лінгвістичного аналізу мовлення говірконосіїв як об'єкта інтерпретації передбачає також і відповідні світоглядні настанови й когнітивні компетенції суб'єкта дослідження – екоцентризм (неоантропоцентризм замість традиційного егоцентричного спрямування антропоцентризму) [14, с. 439].

Міжпарадигмальність наукових студій видозмінює й вузькогалузеву методологію. В епістемологічному сенсі є виявом гносеологічного релятивізму [13, с. 43]. В основі такої методології дослідження міжсистемних відносин є їх інтеграція як вихідних моделей конфігурації світу незалежно від раціональності / нераціональності інтерпретації дійсності [18, с. 12]. Такий підхід до вивчення лінгварію передбачає інтеграцію у певному комплексі різноманітних дослідницьких процедур, які притаманні окремим мовознавчим парадигмам [20, с. 166], при цьому дослідницький інвентар аналізу мовної системи є статичним.

Людина є суб'єктом пізнання і генератором раціоналістичних моделей світу. В основі говіркової вербалізації лежить не монопрезентація (мовносвітоглядна позиція однієї людини) картини світу, а колективне світомоделювання. Відтак мовна система говірки розглядається як креативний код, а також інтерпретаційний інструмент,

що бере участь у категоризації світу говірконосіїв. Вихідним положенням дескрибування є уявлення про поліцентризм мовних систем носіїв говірки – ідіолектів – і концептуальних утворень, що є основою множинних варіантів реальності, які реалізуються в емпіричних даних.

Висвітлення мовної системи говірки вибудовується з позицій функціональної, квантитативної лінгвістики, дискурсології та прагмалінгвістики, які міжпарадигмально показують вербальну матеріалізацію дійсності [12, с. 112]. Оскільки «Слово – це закон або навичка вживання, певна універсалія на противагу конкретним випадкам його прояву» [23, с. 52–53], то й моделі вербалізації детермінуються сукупністю різноманітних людських практик, представлених говірконосіями. Показовим у множинних інтерпретаціях слова за мовними даними, інтерполяціях певних міжсистемних взаємодій є поліфункційний лінгвістичний аналіз слова. Як міждисциплінарний і міжпарадигмальний синтез методів, методик, прийомів і процедур дослідження дескрипція відкриває можливості вивчення лінгварію говірки з метою створення глобальної теорії реальної лінгвографії.

Висновки та перспективи. Лінгвографія є міждисциплінарною галуззю мовознавства, що теоретично обґрунтовує, методологічно й технологічно увиразнює аналіз певної мовної системи та слугує практиці створення словників, мовних довідників, інших електронних баз певної мовної системи. Методологічно виправдана лінгвографічна повнота ідіому репрезентує високий рівень доказовості лінгвістичного дослідження, оскільки спроможна вирішити проблему наукової інформатизації будь-якої галузі мовознавства з урахуванням надбав і надання нових даних для його розвитку, й діалектології зокрема. Перспектива лінгвографічного опису мовної системи говірки вбачається нами в інтеграції методів, методик, прийомів і процедур дослідження в міждисциплінарній площині.

Література

1. Глуценко В. А. Лінгвістичний метод і його структура. *Мовознавство*. 2010. № 6. С. 32–44.
2. Глуценко В. А. Лінгвістичний метод: сучасні концепції. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]*. Серія: Філологія. Мовознавство. 2012. Т. 195. Вип. 183. С. 17–20.
3. Глуценко В. А., Ледняк Ю. В., Овчаренко В. М., Рябініна І. М. *Мова як система: навч. посіб.* Київ: Центр учбової літератури, 2011. 132 с.
4. Голубовська І. О., Корольов І. Р. *Актуальні проблеми сучасної лінгвістики*. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 223 с.
5. Громко Т. В. *Моноговірковий ідеографічний словник: типологічна і лексикографічна параметризація. Південний архів (філологічні науки)*. Херсон: ХДУ, 2021. Вип. 85. С. 19–24.
6. Громко Т. В. *Тезаурус як лінгвографічний опис говірки: теоретичні засади науково-інформаційної бази. Мова*. 2021. № 35. С. 25–30.

7. Громко Т. В. Методологія та досвід дескрипції говірки: монографія / за ред. проф. О. І. Іліаді. Дніпро: Середняк Т.К., 2021. 452 с.
8. Демчик І. Л. Дослідження мовної особистості сучасного діалектоносія: стан, методи, перспективи. *Лінгвістика*. Луганськ, 2010. Вип. 3 (21). Ч. 1. С. 623–270.
9. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії: монографія. Вид. 2-ге. Донецьк: ДонНУ, 2007. 219 с.
10. Карпенко Ю. О., Дроздовський В. П. Місце і роль текстології в освоєнні реальних і потенціальних можливостей мови і мовлення. *Шляхи посилення практичної спрямованості у викладанні близькоспоріднених мов*: тези доповід. обл. міжвузів. наук.-метод. конф. Одеса: [Б.в.], 1990. С. 10–11.
11. Каталзен А. І. Проблема співвідношення мови, мислення та людської діяльності в структуралістських та генеративних концепціях лінгвістики і філософії. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Філософія. Психологія. Педагогіка. 2012. № 1(34). С. 42–46.
12. Ковалевська Т. Ю. Актуальні напрями дослідження вербального впливу. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2014. Вип. 3. С. 110–117.
13. Колесник О. С. Від міфосеміотики до нео-антропоцентризму у лінгвістиці. *Наукові записки*. Серія: філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. 2015. Вип. 137. С. 435–440.
14. Колесник О. С. Мова та міф у вимірі міждисциплінарних студій: монографія. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 240 с.
15. Кочерган М. П. Стан і перспективи сучасного мовознавства. *Вісник Київського лінгвістичного університету*. Серія: Філологія. 2003. Т. 6. № 1. С. 5–18.
16. Левицький А. Е. Перспективні напрями зіставних досліджень у межах когнітивно-дискурсивної парадигми. *Мовні і концептуальні картини світу*. Вип. 23. Ч. 2. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2007. С. 119–127.
17. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). Київ: Фітосоціоцентр, 1999. 148 с.
18. Тищенко О. В. Обрядова семантика слов'янських мов у зіставно-типологічному аспекті: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.15. Київ, 2001. 441 с.
19. Gioia D. A., Pitre E. Multiparadigm Perspectives on Theory Building. *Academy of Management. The Academy of Management Review*. 1990. № 4. P. 584–602.
20. Kaiser D. In retrospect: The Structure of Scientific Revolutions. *Nature*. Vol. 484. 12 April 2012, pp. 164–166.
21. Kuhn Thomas S. The Structure of Scientific Revolutions. Chicago, Illinois: University of Chicago Press, 1962. 264 p.
22. Morris C. Writings on the General Theory of Signs. *Approaches to Semiotics*. The Hague: Mouton & Co., 1971. 486 p.
23. The Routledge Linguistics Encyclopedia. Third edition / Edited by Kirsten Malmkjær. Routledge: London and New York: Taylor & Francis e-Library, 2010. 763 p.

References

1. Hlushchenko, V. A. (2010), *Linguistic method and its structure [Linhvistychnyi metod i yoho struktura]*, *Movoznavstvo*, № 6, pp. 32–44.
2. Hlushchenko, V. A. (2012), *Linguistic method: modern concepts [Linhvistychnyi metod: suchasni kontseptsii]*, *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly, Serii: Filolohiia. Movoznavstvo*, T. 195. Vyp. 183, pp. 17–20.
3. Hlushchenko, V. A., Ledniak, Yu. V., Ovcharenko, V. M., Riabinina, I. M. (2011), *Language as a system [Mova yak systema]: navch. posib.*, Tsentri uchbovoi literatury, Kyiv, 132 p.
4. Holubovska, I. O. & Korolov, I. R. (2011), *Actual problems of modern linguistics [Aktualni problemy suchasnoyi linhvistyky]*, *Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy universytet»*, Kyiv, 223 p.
5. Hromko, T. V. (2021), *Monoidiomic ideographic dictionary: typological and lexicographic parameterization [Monohovirkovi ideohrafichnyi slovnyk: typolohichna i leksykohrafichna parametryzatsiia]*, *Pivdennyi arkhiv (filolohichni nauky)*, Vyp. 85, KhDU, Kherson, pp. 19–24.
6. Hromko, T. V. (2021), *Thesaurus as a linguistic description of the idiom: theoretical foundations of the scientific information base [Tezaurus yak linhvohrafichnyi opys hovirky: teoretychni zasady naukovo-informatsiinoi bazy]*, *Mova*, № 35, pp. 25–30.
7. Hromko, T. V. (2021), *Methodology and experience of idiom description [Metodolohiia ta dosvid deskryptsii hovirky]: monohrafiia / Ed. by prof. O. I. Iliadi. Seredniak T. K.*, Dnipro, 452 p.
8. Demchuk, I. L. (2010), *Research on the language personality of a modern dialect speaker: state, methods, perspectives [Doslidzhennia movnoi osobystosti suchasnoho dialektonosii: stan, metody, perspektyvy]*, *Linhvistyka*, Vyp. 3 (21), Ch. 1. Luhansk, pp. 623–270.
9. Zahnitko, A. P. (2007), *Modern linguistic theories [Suchasni linhvistychni teorii]: monohrafiia*, Vyd. 2-he, DonNU, Donetsk, 219 p.
10. Karpenko, Yu. O. & Drozdovskiy V. P. (1990), *The place and role of textology in the development of real and potential possibilities of language and speech [Mistse i rol tekstolohii v osvoineni realnykh i potentsialnykh mozhlyvostei movy i movlennia]* *Shliakhy posylenia praktychnoi spriamovanosti u vykladanni blyzkosporidnenykh mov: tezy dopovid. obl. mizhvuziv. nauk.-metod. konf*, Odesa: [Б.в.], pp. 10–11.
11. Katalzen, A. I. (2012), *The problem of speech development, thought and human activity in structural and generative concepts of linguistics and philosophy [Problema spivvidnoshennia movy, myslennia ta liudskoi diialnosti v strukturalistskykh ta heneratyvnykh kontseptsiiakh linhvistyky i filosofii]*, *Visnyk NTUU «KPI». Filosofii. Psykholohiia. Pedahohika*, 1(34), pp. 42–46.

12. Kovalevska, T. Yu. (2014), *Actual vectors of research of verbal influence [Aktualni napriamy doslidzhennia verbalnogo vplyvu]*, Odeskyi linhvistychnyi visnyk, Vyp. 3, pp. 110–117.
13. Kolesnyk, O. S. (2016), *Language and myth in the dimension of interdisciplinary studies [Mova ta mif u vymiri mizhdystyplinarnykh studii]: monohrafiia*, Desna Polihraf, Chernihiv, 240 p.
14. Kolesnyk, O. S. (2015), *From mythosemiotics to neo-anthropocentrism in linguistics [Vid mifosemiotyky do neo-antropotsentryzmu u linhvistytsii]*, Naukovi zapysky. Serii: filolohichni nauky (movoznavstvo), Vyp. 137, RVV KDPU im. V. Vynnychenka, Kirovohrad, pp. 435–440.
15. Kocherhan, M. P. (2003), *Stan i perspektyvy suchasnoho movoznavstva [State and prospects of modern linguistics]*, Visnyk Kyivskoho linhvistychnoho universytetu, Serii: Filolohiia, 2003, T. 6, № 1, pp. 5–18.
16. Levytskyi, A. E. (2007), *Prospective directions of comparative research within the cognitive-discursive paradigm [Perspektyvni napriamy zistavnykh doslidzhen u mezhakh kohnityvno-dyskursyvnoi paradyhmy]*, Movni i kontseptualni kartyny svitu, Vyp. 23, Ch. 2, VPTs «Kyivskyi universytet», Kyiv, pp. 119–127.
17. Selivanova, O. O. (1999), *Actual directions of modern linguistics (analytic review) [Aktualni napriamy suchasnoi linhvistyky (analitichnyi ohliad)]*, Fitosotsiotsentr, Kyiv, 148 p.
18. Tyshchenko, O. V. (2001), *Obriadova semantyka slov'ianskykh mov u zistavno-typolohichnomu aspekti: dys. ... d-ra filoloh. nauk: 10.02.15*, Kyiv, 441 p.
19. Gioia, D. A., Pitre E. (1990), *Multiparadigm Perspectives on Theory Building*. Academy of Management, The Academy of Management Review, № 4. pp. 584–602.
20. Kaiser, D. (2012), *In retrospect: The Structure of Scientific Revolutions*. Nature. Vol. 484. 12 April 2012, pp. 164–166. <https://doi.org/10.1038/484164a>
21. Kuhn, Thomas S. (1962), *The Structure of Scientific Revolutions*. University of Chicago Press, Chicago, Illinois, 264 p.
22. Morris, C. (1971), *Writings on the General Theory of Signs*. Approaches to Semiotics. Mouton & Co, The Hague, 486 p.
23. *The Routledge Linguistics Encyclopedia* (2010), Third edition / Edited by Kirsten Malmkjær, Taylor & Francis e-Library Routledge: London and New York, 763 p.